

EUROPAFORUM NORRA SVERIGES ARBETSPROGRAM

Överenskommelse

Tydliggörande av överenskommelsen bakom nätverkets sammansättning och arbetsformer

Strategi

Nätverkets långsiktiga och övergripande tillvägagångssätt för att uppnå målet

Handlingsplan

Presentation av prioriterade fokusområden och deras handlingsplaner för 2016-2017

Innehållsförteckning

Överenskommelse.....	1
Strategi	1
Handlingsplan.....	1
Förord.....	1
Överenskommelse.....	1
Nätverket.....	1
Uppdragsgivare	1
Rapportörer.....	1
Ordförande och vice ordförande.....	1
Rapportörsmöten	1
Positioner	1
Europaforum och utökade rapportörsmöten	2
Tjänstemannastöd och sekretariat.....	2
Beredningsgruppen	2
Northern Sparsely Populated Areas	2
Kostnader	2
Strategi	4
Lagrum och styrande förutsättningar	4
Omvärldsanalys	4
Syfte och målbild.....	4
Framgångsfaktorer	4
Prioriterade åtgärder.....	4
Handlingsplan.....	5
Miljö, klimat, energi	5
Områden att bevaka.....	6
Områden för påverkansinsatser	6
Sammanhållningspolitik	7
Områden att bevaka.....	8
Områden för påverkansinsatser	8
Forskning och innovation samt Näringslivspolitik.....	9
Områden att bevaka.....	9
Områden för påverkansinsatser	10
Infrastruktur	10

Områden att bevaka.....	11
Områden för påverkansinsatser.....	11

Förord

I mer än 15 år har de politiska församlingarna i Sveriges fyra nordligaste län och regioner samlats i Europaforum Norra Sverige (EFNS) för att positionera sig i gemensamt viktiga frågor med EU-koppling. Vi vill påverka och styra vår utveckling och EFNS fungerar som en enande kraft, att stå eniga ger ökad tyngd till vårt påverkansarbete – tillsammans blir vår röst starkare.

EFNS är ett gott exempel på dialog i ett flernivåstyre. En aktiv bevakning av politikutvecklingen på EU-nivå är viktig för att i tidigt skede kunna föra fram synpunkter och kunskap i beslutsprocesser. Vår stora framgångsfaktor är samarbetsmetoden, det vill säga samarbete utan partipolitik och över regions- och länsgränser för att påverka Europapolitiken i de frågor som berör norra Sverige. Genom forumet bedriver vi ett ständigt lobbyarbete för ett välfungerande samspel mellan aktörer på lokal, regional, nationell och EU-nivå.

Om vi ser tillbaka på det arbetet vi gjort handlar det bland annat om arbete för protokoll 6 i Sveriges anslutningsfördrag: om att extra hänsyn ska ges till glest befolkade områden och att detta ska synas i EU:s långtidsbudget. Lobbyarbetet har också gett utdelning i att det står i EU:s Lissabonfördrag, som antogs 2009, att särskild hänsyn ska tas till de nordligaste regionerna med mycket låg befolkningstäthet. Vi fortsätter att jobba för en sammanhållningspolitik för alla och ett särskilt hänsynstagande till våra regioner.

Nu, under 2015-2016, har vi tillsammans med våra vänner i nätverket Northern Sparsely Populated Areas (NSPA) träffat en överenskommelse med OECD om att genomföra en studie, en Territorial Review. Studien omfattar de 14 nordligaste regionerna i Norge, Sverige och Finland och är unik på många sätt. Den spänner över tre länder, över 14 regioner och över EU:s gräns. Studien beräknas vara klar under 2016 och kommer att vara ett värdefullt bidrag till EU:s halvtidsutvärdering av sammanhållningspolitiken och även inriktning och dimensionering av samma politik efter år 2020.

EFNS:s arbetsprogram ger inriktningen på det fortsatta arbetet med att delta i EU:s framtida politik. Genom vårt arbete bidrar vi till att påverka frågor som är viktiga för norra Sveriges tillväxt men också Sveriges och hela unionens tillväxt. EU behöver mer samarbete – inte mindre!

Erik Bergkvist
Ordförande Europaforum Norra Sverige

Anders Josefsson
Vice ordförande Europaforum Norra Sverige

Överenskommelse

Tydliggörande av överenskommelsen bakom nätverkets sammansättning och arbetsformer

Nätverket

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett politiskt nätverk som samlar de fyra nordligaste regionerna för att tillvarata norra Sveriges intressen i frågor med en tydlig EU-dimension. Forumet har i mer än 15 år fört fram norra Sveriges ståndpunkter med en gemensam röst. Regionerna bidrar till nätverket med samma engagemang och resurser och blir tillsammans en starkare kraft i arbetet med frågorna.

Uppdragsgivare

Bakom överenskommelsen att prioritera och samarbeta i EFNS står de regionala politiska organisationerna som arbetar med regionala utvecklingsfrågor, det vill säga: kommunförbund och landsting i Norrbotten och Västernorrland, regionförbundet i Västerbotten och Region Jämtland Härjedalen.

Rapportörer

Uppdragsgivarna utser tre politiska rapportörer att representera den egna regionen för en mandatperiod. Rapportörerna delas in sig i tre arbetsgrupper, fördelningsprincipen är en rapportör från varje region i respektive grupp. Varje grupp är i sin tur ansvarig för en till två av forumets prioriterade fokusområden. Inom arbetsgruppen utpekas en samordnande rapportör. Rollerna som samordnande rapportör fördelas på de regioner som inte har ordförandeskapet i EFNS. Rapportörerna har rollen att bedriva förankringsarbete gentemot olika aktörer, inneha sakkunskap i forumets prioriterade områden, vara föredragande och att företräda EFNS utåt. I samband med rapportörmöten återger rapportörerna aktiviteter och arbete som skett sedan föregående möte. Den samordnande rapportören har en viktig roll i att säkerställa samarbetet mellan de olika fokusområdena.

Ordförande och vice ordförande

Rapportörerna utser inom sig en ordförande och en vice ordförande för en mandatperiod. Valen bekräftas genom att alla rapportörer, ordförande och vice ordförande presenteras på det årliga forumet. Ordförande och vice ordförande representerar EFNS i nätverket Northern Sparsely Populated Areas (NSPA). Mer om nätverket NSPA följer i ett senare stycke.

Rapportörmöten

Rapportörerna träffas regelbundet, men planeras framförallt i samspel med utvecklingen av politiken EFNS bevakar.

Positioner

Arbetet i nätverket bygger på gemensamma ståndpunkter – positioner. Positionerna tas alltid i konsensus, över parti- och länsgränser. Rapportörerna är politiskt ansvariga för innehållet i positionsdokumenten och ambitionen är att positionerna antas på det årliga forumet där norra Sveriges lokala och regionala politiker uppmuntras att delta för att skapa bred politisk förankring bakom besluten. Ibland är detta inte tidsmässigt möjligt, då löser vi antagandet inom rapportörsgruppen och informerar vid det årliga forumet om vilka positioner som antagits under året. Skulle konsensus av någon anledning inte uppnås plockas positionen tillbaka till rapportörsgrupperingen tillsammans med argumenten bakom varför positionen

inte kan antas och information om vem som vänder sig mot positionen och rapportörerna avgör om positionen antas eller dras tillbaka

Det blir allt vanligare att en och samma position spänner över flera av EFNS:s prioriterade fokusområden. När så är fallet samarbetar arbetsgrupperna kring framtagandet av position, rutiner för hur detta organiseras arbetas fram av samordnande politiker med stöd av de samordnande tjänstemännen.

Europaforum och utökade rapportörsmöten

EFNS anordnar varje år ett stort forum, öppet för alla som vill och kan delta. Syftet med forumet är att skapa större kunskapsbredd och ökad förankring av de gemensamma positionerna. Det är under forumet eventuella revideringar av överenskommelse, strategi och handlingsplan antas.

Värdskapet för forumen roterar mellan regionerna: Jämtland Härjedalen, Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland. En gång per år utökas rapportörsmötet med fler regionala och lokala politiker – syftet är det samma som bakom det årliga forumet samt att ge politiskt tryck i särskilda lobbyinsatser.

Tjänstemannastöd och sekretariat

Rapportörerna utser vilken regional utvecklingsdirektör som ansvarar för sekretariatet. Detta bör ske så snart de nya rapportörerna, ordförande och vice ordförande valts. Vägledande bör vara att ordförande och sekretariat tillhör olika regioner. Sekretariatet har till uppgift att säkerställa att sammansättning och arbetsformer som beskrivs i överenskommelsen efterföljs.

Samtliga uppdragsgivare tillhandahåller tjänstemannastöd till rapportörerna inom de fokusområden nätverket prioriterar att arbeta med. Tjänstemannastödet organiseras i arbetsgrupper kopplade till respektive fokusområde och rapportörernas arbetsgrupper. Var region har minst en representant i varje arbetsgrupp och grupperna samordnas av en tjänsteman från uppdragsgivarorganisationerna. Anställda vid regionkontoren i Bryssel ingår i lämpliga arbetsgrupper. Sekretariatet har uppdraget att ta fram förslag på samordnande tjänstemän för arbetsgrupperna inför nya mandatperioder. Förslaget ska godkännas av rapportörerna.

Beredningsgruppen

För att förstärka samarbetet mellan fokusområdena bildar de samordnande tjänstemännen en beredningsgrupp tillsammans med sekretariatet. Gruppens arbete syftar till att bevaka och utveckla tempo och kvalitet i EFNS:s arbete.

Northern Sparsely Populated Areas

NSPA är ett politiskt samarbete mellan regionerna i östra och norra Finland, norra Norge och norra Sverige. Norra Sveriges deltagande i NSPA sker på uppdrag av EFNS och ordinarie representanter är ordförande och vice ordförande. Ersättare väljs bland rapportörer från regioner som inte innehar ordförande- och vice ordförandeskapet. Arbetet i NSPA förankras och återkopplas till rapportörerna och sekretariatet. EFNS tjänstemannagrupp är ett stöd till rapportörerna i nätverket. NSPA samordnas mellan länderna av de ansvariga på regionkontoren i Bryssel.

Kostnader

EFNS har ingen gemensam budget. Kostnader som betalas av respektive organisation är: deltagaravgifter, arbetstid, traktamenten, resor och boende. Gemensamma kostnader ska förankras hos sekretariatet innan kostnaden tas och i möjligaste mån faktureras direkt till sekretariatet. Det totala beloppet gemensamma kostnader delas vid årets slut på 4 och faktureras respektive region. Önskar Västernorrland

och Norrbotten att dela sina kostnader ytterligare mellan landsting och kommunförbund meddelas detta sekretariatet i god tid. Tillkommer gemensamma kostnader efter den årliga faktureringen gjorts faktureras detta nästkommande år.

Strategi

Nätverkets långsiktiga och övergripande tillvägagångssätt för att uppnå målet

Lagrum och styrande förutsättningar

Europaforum Norra Sveriges (EFNS:s) uppdragsgivare är politiska organ de fyra nordligaste regionerna: region, landsting, regionförbund och kommunförbund. De politiska rapportörernas mandat att samordna, bevaka och påverka EU-politik i de avseenden som berör norra Sverige bottnar i den överenskommelse uppdragsgivarna har om att samarbeta och prioritera nätverket, i respektive regions styrdokument och i det politiska mandat rapportören har i sin organisation.

Grundläggande förutsättning för samarbetet är att nätverket behandlar politikområdets europeiska dimension och att forumets beslut och prioriteringar antas i konsensus.

Omvärldsanalys

För att kunna driva och företräda regional utveckling i en värld som ständigt förändras är aktiv bevakning av den europeiska agendan viktig.

Syfte och målbild

Syftet med EFNS är att tydliggöra strukturerna för norra Sveriges långsiktiga och strategiska arbete i frågor med en tydlig europeisk dimension. Vi vill i ett tidigt skede kunna föra fram synpunkter och kunskap i beslutsprocesser och vara en aktiv del i säkerställandet av ett gott flernivåstyre. Målen med det gemensamma påverkansarbetet är att genom ENFS:

- Säkerställa att norra Sveriges intressen tillvaratas när EU utformar politik
- Utveckla och bidra till ett gott flernivåstyre
- Föra EU-politiken närmare medborgarna i norra Sverige
- Öka kunskap och medvetenhet om EU-politik i politiska organ i de fyra nordligaste regionerna

Framgångsfaktorer

Uppdragsgivarna bakom EFNS är medvetna om att arbetet för att säkerställa norra Sveriges intressen i utformandet av EU-politiken måste vara strategiskt och uthålligt. Förankringen av EFNS i organisationerna är av stor vikt. EFNS stärker våra regioner och driver frågor som ger utfall i och för norra Sverige och medborgarnas behov. Samarbetsmodellen som innebär att regionerna bidrar med samma engagemang och resurser för att nå gemensamma mål och att beslut fattas i konsensus är framgångsrik och innebär en bred och samlad kompetens och därmed underlag av hög kvalitet som ligger till grund för positionering.

Prioriterade åtgärder

- Delta i dialoger med parter som är involverade i framtagandet av europeiska strategier och lagförslag
- Koordinera av EFNS:s positioner med arbetet inom Northern Sparsely Populated Areas (NSPA)
- Använda andra politiska plattformar för att förankra och få fler att stå bakom EFNS:s positioner och förankra arbetet som görs hos olika aktörer
- Kunskapsinhämta och omvärldsbevaka för att kunna förklara och motivera förd politik för regionernas medborgare

Handlingsplan

Presentation av prioriterade fokusområden och deras handlingsplaner för 2016-2017

Den regionala nivån betydelse har ökat över tid, regionerna präglas av allt större självständighet i och med ökat ansvar. I samarbetet EFNS förenas viljan att länka samman region, län och kommuner i norra Sverige i ambitionen att påverka EU:s beslutsfattande. Vi påverkas av beslut som fattas på EU-nivå därför är en aktiv bevakning av politikutvecklingen på EU-nivå viktigt. Vi måste i tidigt skeende föra fram våra synpunkter och vår kunskap i beslutsprocesser och tar därför en aktiv roll i flernivåstyret. År 2010 presenterades Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla. Strategidokumentet samlar nationell, regional och lokal nivå i arbetet för att lyfta Europa ur den ekonomiska krisen, mot gemensamma mål. Efter Europaparlamentsvalet år 2014 tillträdde Junckerkommissionen och presenterade Junckers 10 prioriteringar för att driva EU framåt. Dessa lägger nu EU-kommissionen stor fokus vid nu. Kopplat till Europa 2020-strategin och de nya politiska prioriteringarna på EU-nivå har EFNS valt att prioritera fyra fokusområden för bevakning och påverkan. Fokusområdena är:

- Miljö/energi/klimat
- Sammanhållningspolitik
- Forskning och Innovation samt Näringslivspolitik
- Infrastruktur

Utöver dessa grupper finns möjlighet att tillsätta tillfälliga fokusgrupper. De politiska rapportörerna har fördelat sig i enlighet med tabellen nedan. Understruket namn innebär att personen är utpekad som samordnande rapportör i fokusområdet, EFNS:s ordförande och vice ordförande är också utpekade i tabellen.

ARBETSGRUPP	FORSKNING OCH INNOVATION SAMT NÄRINGSLIVSPOLITIK	INFRASTRUKTUR SAMT MILJÖ/KLIMAT/ENERGI	SAMMANHÅLLNINGSPOLITIK
RAPPORTÖRER	Anders Josefsson (vice ordf.)	<u>Maria Stenberg</u>	Ellinor Söderlund
	Harriet Classon	Ewa-May Karlsson	Erik Bergkvist (ordf.)
	Thomas Andersson	Gunnar Hjelm	<u>Robert Uitto</u>
	<u>Anders Gäfvert</u>	Peder Björk	Hans Stenberg

Miljö, klimat, energi

Norra Sveriges utmaningar och möjligheter

Norra Sverige har normalt ett överskott på energi. För att trygga energiförsörjningen i Europa behövs en diversifiering av både energikällor och leverantörer och norra Sverige har stora möjligheter att i en bättre fungerande inre marknad bidra till en större energitrygghet för de mer importberoende länderna. Här finns största delen av landets vattenkraft samtidigt som förbrukningen är relativt låg. I norra Sverige finns också möjligheter att öka produktionen av vindenergi och bioenergi från skogsråvara.

En stabil och säker energiförsörjning är oerhört viktigt för norra Sveriges näringsliv, i synnerhet för vår traditionella basindustri men också för nya växande branscher som till exempel datacenterindustrin

Energieffektivisering av största vikt för länets utveckling. Vårt klimat är kallt, vår industri är energikrävande och våra transporter är långa. Energieffektivisering är därmed en självklar prioritering.

Energiberoende i fokus för den nya kommissionen

I februari 2015 lanserades den europeiska energiunionen med syftet att skapa ett minskat energiberoende av länder utanför EU. Unionen ska arbeta för en stärkt gemensam inre energimarknad genom bland annat koppla samman medlemsländernas energiinfrastruktur. Energiunionen ska också arbeta för minskad sårbarhet genom att främja en diversifierad energiförsörjning där förnybar energi ska stå för en ökande del av energimixen. Från 2016 och framåt väntas en rad nya förslag på lagar och förordningar som har sitt ursprung i Energiunionen.

För att energiunionens arbete ska lyckas en inkludering och mobilisering av aktörer på alla nivåer.

Europeiska klimatmål EU:s klimatmål innebär att utsläppen av växthusgaser ska minska med 40 procent till 2030, att andelen förnybar energi ska uppgå till 27 procent och att energieffektiviseringen ska vara 27 procent, jämfört med 1990. Målen är styrande för EU:s arbete med klimatfrågor och internationella avtal och förhandlingar.

Resurseffektivitet och cirkulär ekonomi

EU:s arbete med cirkulär ekonomi handlar om minimera mängden avfall och i mesta möjliga mån återanvända alla material för att spara på jordens resurser i form av till exempel vatten, biomassa, mineraler och att minska energiförbrukningen. Arbetet med en cirkulär ekonomi ska också bidra till nya affärsmodeller, skapa jobb och tillväxt och resurseffektivitet är nödvändigt för våra små och medelstora företags framtida konkurrenskraft.

Allt större intresse för Arktis

De senaste åren har uppmärksamheten i allt större utsträckning riktats mot Arktis. Strategiliknande dokument har tagits fram på olika nivåer som beskriver intressen och åtgärder i området och inom det Europeiska Arktissamarbetet ligger tonvikten på naturresurser som olja och gas. Det viktigt att norra Sverige för in även andra perspektiv i samarbetet, som resurseffektivitet, förnybar- energi och decentraliserade energilösningar, sysselsättning och tillväxt. Arktis bör betraktas som en plats där människor lever och arbetar, inte endast som en region som levererar naturresurser till övriga Europa.

Områden att bevaka

EU:s institutioner arbetar med ett stort antal initiativ inom områdena energi, klimat, miljö och resurseffektivitet. EFNS bör särskilt bevaka följande processer:

- Energiunionen och de åtgärds paket, direktiv och förordningar som följer av den
- EU:s paket för cirkulär ekonomi och de direktiv och förordningar som följer
- EU:s arbete med arktiska frågor
- Östersjöstrategin och dess handlingsplaner
- Förnyelsen av EU2020-strategin
- EU:s fonder och program
- EU-kommissionens arbetsprogram

Områden för påverkansinsatser

Ovanstående processer kommer på olika sätt att beröra norra Sveriges arbete med energi, miljö och resurseffektivitet. Det är viktigt att EFNS påverkar EU:s arbete så att förutsättningarna i våra regioner blir de allra bästa. EFNS ska påverka EU:s politik inom följande områden och verka för:

Norra Sverige som leverantör av förnybar energi

- att norra Sverige med sin stora potential inom bioenergi, vind- och vattenkraft får rätt förutsättningar för att bidra till Europas energiförsörjning
- att det aktiva och hållbara skogsbruket i Sverige ges goda förutsättningar att bidra till en biobaserad cirkulär ekonomi i Europa
- att energiunionen använder ekonomiska medel och andra incitament till att stimulera en ökning av andelen förnybar energi och en minskning av andelen fossil energi

En väl fungerande inre marknad

- att de reinvesteringar och åtgärder som behövs för att öka kapaciteten i norra Sveriges elinfrastruktur finns med på EU:s lista för prioriterade satsningar
- att det svenska elcertifikatsystemet kan finnas kvar
- att tydliga statsstödsregler inom energisektorn utarbetas för att undvika orättvisa konkurrensvillkor mellan länder i EU

Energieffektivisering med rätt förutsättningar

- att norra Sveriges speciella förutsättningar när det gäller energieffektivisering beaktas; kallt klimat; långa transporter; utbyggd fjärrvärme; relativt god energistandard på byggnader.
- att EU fattar beslut om bindande och ambitiösa energieffektiviseringsmål

Avfallshierarkin – förbränning och biogas har en roll att spela

- att EU genom incitament stimulerar regioner att klättra i avfallshierarkin, och att svensk avfallsförbränning som ger både el och fjärrvärme ses som ett delsteg i arbetet för att uppnå en cirkulär ekonomi.
- att biogasproduktion från avfallsmaterial betraktas som ett resurseffektivt alternativ

Forskning, innovationer och konkurrenskraft

- att EU:s fonder och program möjliggör satsningar på entreprenörskap och utvecklingen av små och medelstora företag i miljöteknikbranschen genom hela utvecklingskedjan – från innovation till att stärka affärs- och marknadskunskandet hos små och medelstora företag och deras möjligheter till kommersialisering, finansiering och internationalisering.
- Att EU:s fonder och program möjliggör demonstrationsmiljöer, pilotprojekt och experiment inom miljöteknik och för regionen att fungera som en testarena

Hänsyn till perifera och glest befolkade områden

EFNS ska påverka EU:s politik och verka för att EUs arbete inom energi miljö och klimat inte bara vänder sig till tätbefolkade områden och städer. Energiunionens arbete måste vara relevant även för välutvecklade, perifera och glesa områden som norra Sverige.

Regionala och lokala aktörer ska vara nyckelaktörer

EFNS ska påverka EU:s politik och verka för att regionala och lokala nivån betraktas som nyckelaktörer i omställningen till ett hållbart energisystem och cirkulär ekonomi.

Sammanhållningspolitik

Ökad tillväxt och konkurrenskraft

Ett av EU:s allra viktigaste politikområden är den gemensamma regionalpolitiken, den så kallade sammanhållningspolitiken. Dess mål är ökad ekonomisk, social och territoriell sammanhållning med syfte

att minska regionala skillnader och ojämlikhet mellan människor i EU och samtidigt öka EU:s tillväxt och konkurrenskraft gentemot resten av världen. De överenskomna gemensamma målen uttrycks i Europa 2020 strategin i en smart och hållbar tillväxt för alla. Strategin är ett gemensamt ansvar mellan EU, medlemsstaterna och den lokala och regionala nivån.

Norra Sveriges särdrag

Den Europeiska sammanhållningspolitiken är av stor betydelse för Norra Sveriges möjligheter till regional utveckling och därför är det viktigt att dess utformning präglas av flernivåstyre, dialog och subsidiaritet. För Norra Sverige är det särskilt angeläget att beslut fattas som beaktar och tillgodoser de särskilda förutsättningar och möjligheter som präglar dess geografi. Det står i Sveriges anslutningsfördrag och artikel 174 i Lissabonfördraget, att särskild hänsyn ska tas till *”regioner med allvarliga och permanenta, naturbetingade eller demografiska nackdelar, såsom de nordligaste regionerna med mycket låg befolkningstäthet”*.

Nästan en tredjedel av EU:s totala budget avsätts för sammanhållningspolitiken, där ett av de främsta finansiella instrumenten är de Europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI).

Uppföljning, översyn och ny EU-kommission

Vart tredje år utvärderar och bedömer EU-kommissionen hur långt den ekonomiska och sociala sammanhållningen har kommit i EU vilket beskrivs i en sammanhållningsrapport. Den analyserar även inverkan av och bidraget från medlemsstaternas politik och aktiviteter, från EU och andra institutioner, t.ex. Europeiska investeringsbanken. Rapporten innehåller också politiska förslag.

Junckers kommission betonar resultat av den gemensamma politiken och i halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen 2014-2020 kan förändringar väntas.

Områden att bevaka

EU:s sammanhållningspolitik påverkas och formas löpande av flera parallella processer under den så kallade Europeiska planeringsterminen. EFNS bör särskilt bevaka följande processer:

- EU-kommissionens arbetsprogram
- Förnyelsen av EU 2020-strategin
- EU efter 2020
- Halvtidsöversynen av pågående programperiod
- EU:s långtidsbudget
- EU:s glesbygdspolitik
- Hållbar stadsutveckling och smarta regioner
- EU:s arbete med arktiska frågor
- Östersjöstrategin och dess handlingsplaner
- EU:s sammanhållningsrapporter och analyser
- Flernivåstyre och partnerskapsprincipen

Områden för påverkansinsatser

Ovanstående processer kommer på olika sätt att beröra norra Sveriges arbete med att skapa tillväxt och konkurrenskraft. Det är norra Sverige ska ha så bra förutsättningar som möjligt. EFNS vill verka för:

Europeisk sammanhållning

- att norra Sverige tillsammans med samtliga medlemsländer och regioner i Europa håller ihop, utvecklar och bidrar till Europas fortsatta utveckling och konkurrenskraft.

Partnerskapsprincipen

- att EU garanterar ett välfungerande flernivåstyre som bygger på ömsesidiga partnerskap.

Särskilda förutsättningar och möjligheter

- att hänsyn tas till våra regioners särskilda förutsättningar genom extra allokering för att överbrygga strukturella hinder för utveckling såsom gleshet och avstånd till större marknad
- att regelverket anpassas till våra behov, efter subsidiaritet och regional anpassning.

Forskning och innovation samt Näringslivspolitik

Forskning och innovation samt Näringspolitik-gruppens (FoloN) arbete syftar till att bidra till att på sikt säkra den Europeiska Unionens kunskap om Norra Sveriges bidrag till sammanhållningspolitikens genomförande inom sitt ansvarsområde. Det handlar om förändringar i unionens förutsättningar inom näringspolitiken, forskningspolitiken och innovationspolitiken. Skillnaderna är stora mellan det glest befolkade norr och andra europeiska områden med liknande befolkningstäthet vad gäller förutsättningar för näringslivsutveckling, forskning, och innovation.

Inom dessa bevakningsområden finns resurser, kompetens och erfarenhet i Norra Sverige som har potentialen att förstärka sammanhållningspolitiken. En ökad kunskap om Norra Sveriges förutsättningar bland EUs institutioner leder till fler incitament för hållbar utveckling inom EU med Norra Sverige som förebild. Här finns mycket arbetslivsnära och nischad forskning med spets samtidigt som näringslivet utvecklas från enbart basnäring till framtidens hållbarhetsnäringar.

Norra Sveriges forskningsmiljöer finns i alla städer i inom regionen till skillnad från många andra rurala områden. Dessa forskningsinstitutioner är små jämfört med sina medtävlare om forskningsanslag från Horisont 2020. Ur europeisk synvinkel riskerar de att hamna i skymundan bakom stora centrala miljöer. Men trots att de må vara relativt okända för personer utanför regionen, som inte arbetar inom samma nisch, så är de väldigt viktiga regionalt. De bidrar inte minst till att stärka både näringslivet genom att bidra till kommersialisering.

Norra Sveriges näringsliv präglas av basindustrier, till exempel skog, malm, processindustri och tjänstenäringar vilket historiskt byggt upp näringslivet i regionerna. Näringslivet kommer även i framtiden präglas av basindustrierna, men det växer även fram nya branscher med hållbarhetsinriktning, till exempel vindkraft, besöksnäring och biobränsle. En stor andel av det som tillverkas i Norra Sverige exporteras till både EU och andra länder. För att kunna utveckla näringslivet ytterligare behövs rekrytering och utveckling av entreprenörer, liksom incitament för utveckling och förädling av redan befintliga företag och organisationer i Norra Sverige.

Särskilt fokus läggs på den Mid-Term Review av sammanhållningspolitiken som planeras under kommande år samt på kommissionens årliga arbetsprogram. Även resultatet av den *Territorial Review* som OECD genomförs på uppdrag av NSPA- nätverket kommer att ligga till grund för framtida arbete.

Områden att bevaka

- **Halvtidsöversynen den fleråriga budgetramen:** ur ett FoloN-perspektiv
- **Kommissionens arbetsprogram:** Följa arbetsprogrammen för att påverka initiativ som har inflytande på Norra Sveriges FoU och näringar
- **OECD studien:** Spridning och förtydliganden av OECD-rapportens slutsatser på alla nivåer
- **Bredband/digital agenda:** För att företagare i glesbygden ska kunna bedriva affärer och känna tillförsikt måste konkurrenskraften stärkas. Därför är det viktigt med investeringar i till exempel bredband och kompetensförsörjning till dessa företag

- **Kompetensagendan:** Det är viktigt att följa goda exempel på kompetensförsörjningsområdet, i synnerhet integrationsområdet, då det kommer bli stora pensionsavgångar inom den närmaste framtiden som inte täcks upp av de tillträdande på arbetsmarknaden
- **Basindustriernas förutsättningar:** bland annat inom bioekonomi, kommer under de kommande åren påverkas av EUs kommunikationer och beslut, något som Norra Sverige måste bevaka

Områden för påverkansinsatser

- **Smart regions:** FoloN-gruppens arbete syftar till att påverka utlysningar inom Smart regions bättre tar till vara regionens leverantörer av FoU-tjänster
- **Innovationsunionen - Horisont 2020:** FoloN-gruppens arbete syftar till att påverka utlysningar inom Horisont 2020 bättre tar till vara regionens leverantörer av FoU-tjänster
- **Skogsstrategin:** FoloN-gruppen för fram Norra Sveriges budskap om skogsanvändning, modernt skogsbruk och pågående markanvändning
- **Näringspolitik:** Det är nödvändigt att påverka beslutsfattare för att hitta en näringspolitik för länder med vidsträckt gles befolkade områden som kompletterar traditionella tillväxtgrutor och hotspots i och omkring stora befolkningscentrum
- **Energiunionen och cirkulär ekonomi:** Det är nödvändigt att påverka kommissionens initiativ, som kommer med flera vägledningar, regelverk och lagförslag under de kommande åren, vilket kan få stor påverkan på näringslivet i Norra Sverige
- **Arktisstrategin:** Europaforum Norra Sverige ska vara proaktiva för att visa vår sida av Arktis

Infrastruktur

Nya möjligheter för Europeisk infrastruktur i norra Sverige

Trans-Europeiska nätverken (TEN) är EU:s planeringsinstrument för infrastruktur på områdena transport (TEN-T), energi (TEN-E) och telekommunikation. Inom TEN-T ingår Botniskas korridoren som en del av stomnätet, de mest prioriterade transportstråken. I nya TEN-T har dessutom stomnätskorridorer formats som ska koordinera investeringar och samarbete längs med de viktigaste transportstråken i Europa. Stomnätskorridoren Skandinavien-Medelhavet når Sverige och går mellan Malmö och Stockholm och Hallsberg. Även stomnätskorridoren Nordsjön-Östersjön, med dess koppling till Botniska korridoren i Finland, är relevant. Inom stomnätskorridorerna arrangeras korridorsforum där investeringsprioriteringar och nya samarbetsmöjligheter kan diskuteras. Då norra Sverige inte är med i någon stomnätskorridor bör korridorsforums aktiviteter bevakas så att norra Sveriges utvecklingspotential tillvaratas.

Utöver stomnätet finns också ett övergripande europeiskt transportnätverk, det så kallade TEN-T Comprehensive Network. Detta nätverk har också en viktig funktion för det europeiska transportsystemet. Särskilt de delar som sammanlänkar norra Norge, norra Sverige och norra Finland i öst-västlig riktning.

Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF) är EU:s finansieringsprogram för genomförandet av TEN. Juncker-kommissionen lanserade under 2015 den Europeiska Fonden för Strategiska Investeringar (EFSI), och arbetar aktivt för att genom EFSI engagera Europas regioner och privata finansiärer i bland annat infrastrukturprojekt. För att skapa EFSI har EU tagit pengar från CEF och Horisont 2020-programmen. Då EFSI är menat att bidra till ökade investeringar i infrastruktur i hela Europa är det viktigt att följa om fonden i realiteten kan bidra till investeringar också i norra Sverige och andra glesbefolkade regioner.

Då vissa delar av Europeisk lagstiftning har speciell påverkan på möjligheter att tillhandahålla transporttjänster i norra Sverige, till exempel svaveldirektivet, Arktisk politik och statsstödsregler för flygplatser, måste dessa också bevakas.

Områden att bevaka

- Fortsatt bevakning av transport- och kommunikationsfrågor framförallt i samband med revideringen av TEN T-programmet och CEF. Översyn av CEF sker 2017 (påbörjas tidigare) och där kommer utrymme finnas enbart för ”marginella ändringar”. Revidering av CEF-förordningen sker vid förhandlingarna om EU:s mångåriga budget för nästkommande programperiod post 2020
- Bevaka utfallet av förhandlingarna om förordningen samt utformningen av finansiella instrument inom ramen för Europeiska fonden för strategiska investeringar (EFSI) även kallat Junckerplanen, för finansiering av infrastrukturprojekt
- Bevaka utvecklingen av TEN-T Comprehensive Network med särskilt fokus på dess sammanlänkande funktion i öst-västlig riktning.
- Bevaka EU-kommissionens förslag om verktygsåtgärder för att underlätta för industrins anpassning för ikraftträdande av svaveldirektivet
- Bevaka det kommande förslaget om NOx7-direktivets bäring för regionen
- Bevaka initiativet Gröna korridorer
- Följ relevanta strukturfondsprojekt som berör infrastruktur och kommunikationer
- Bevaka infrastrukturfrågorna i samband med implementeringen av Östersjöstrategin.
- Bevaka EU:s engagemang för Arktis avseende infrastrukturfrågorna
- Bevaka utvecklingen av de nio transportkorridorer som EU pekat ut
- Bevaka samtliga av Europaforum prioriterade korridorer och länkar utifrån ett EU-perspektiv.
- Bevaka fortsatta aktiviteter kring Motorways of the Seas
- Bevaka utvärderingen av vitboken Färdplan för ett gemensamt europeiskt transportområde – ett konkurrenskraftigt och resurseffektivt transportsystem”
- Bevaka EU-kommissionens interna granskning av hanteringen av riktlinjerna för statsstöd till flygplatser

Områden för påverkansinsatser

- Påverka genom aktivt och proaktivt lobbyarbete regionalt, nationellt och på EU i syfte att koppla samman den Botniska korridoren med stomnätskorridoren Skandinavien-Medelhavet.
- Påverka EU-kommissionen och svenska regeringen så att våra regioner inbjuds till arbetsgrupper (EU-kommissionen) och korridorforum (svenska regeringen) för stomnätskorridoren Skandinavien-Medelhavet
- Påverka EU-kommissionen avseende Arktis och infrastrukturfrågorna
- Påverka EU-kommissionens syn på betydelsen av flyget inom Europaforums område